

ОСТАП ВІШНЯ



ЯК ІЗ ХАРКОВА
ЗАДОБИТИ
БЕРЛІН

КНУРОСНІАКА

ОСТАП ВИШНЯ

ЯК ІЗ ХАРКОВА ЗРОБИТИ БЕРЛІН

КНИГОСПІЛКА

Бібліографічний опис цього видання
вміщено в «Літопису Українського
Друку», «Картковому репертуарі» та
інших покажчиках Української Книж-
кової Палати.

Обкладинка й малюнки роботи Б. Фрідкина

Упрліт. 3079-к. Харків.

Зам. 486. Тир. 25.000

Літо-друкарня

КНИГОСПІЛКИ

Нетеченск.

наб., 14.

1930.

ЯК ІЗ ХАРКОВА ЗРОБИТИ БЕРЛІН

Найнеобхідніша, найконечніша умова для того, щоб з Харкова зробити Берлін,—це 75% харківського—та не тільки харківського, а й всеукраїнського—населення поробити соколами.

Не менше бо, як три чверти нашого „медлительного в движеніях“ люду божого, все життя своє сидить і співає:

„Дивлюсь я на небо,
„Та й думку гадаю,
„Чому я не сокіл,
„Чому не літаю“.

Оце в його в голові.

Бо як би йому „бог крильця дав, він землю покинув на небо злітав“.

Чого б його туди потаскало?

А як же ж!

„Шукать собі долі,
„На горі привіту,
„І ласки у сонця,
„У зірок прохат“.

Що йому індустріялізація, що йому електрифікація.

Йому крила дайте, щоб він „далеко за хмари
„полетів по долю, по ласку“.

Тут йому нема ні ласки, ні долі.

Може хоч сонце йому її дасть.

А не зробіте його соколом, так він цілий свій
вік сидітиме та на небо дивитиметься!

Так от: треба якогось способу дібрати, щоб по-
робити отаких усіх соколами, вивести на великий
ступ і кишнуть:

— Киша! Летіть „на льогком катере“. І летіть
іменно:

„Далеко за хмари,
„Подалі від світу“.

Подалі... Подалі!!.

Та так, що й не вертайтесь!

Оце як проробимо, тоді з Харкова—раз плюнуть—
Берлін зробити.

*

Таксі вже в Харкові є.

Треба, значить, шоферів так привчити, щоб вони
пильно на вокзалі придивлялись, де чужоземець.

І коли той чужоземець сяде їхати на Тевелів
майдан,—хай він його повезе так, як уміють возити в
Берліні.

З Олександрівської вулиці хай повертає праворуч,
на Холодну гору і їде на Нову Баварію.

З Нової Баварії—на Люботин, з Люботина на
Валки, з Валок—на Зміїв, із Змійова на Кінний
майдан, з Кінного майдана через Свинячий хутір

на Померки, а з Померок уже й недалечко й до Майдану Тевелева.

Там уже проста путь по вул. Лібкнехта.

Коли в пасажіра шляпа не на голові, а на волоссях стирчатиме, хай шофер ввічливо,—обов'язково дуже ввічливо,—обернеться й каже:

— Цу грос штатд! О! Цу грос!¹

Під'їхавши до майдана Тевелева, хай одчинить дверці й каже:

— Біте шен!

А після того, як пасажир, хвилин п'ять порахувавши, віддасть йому те, на віщо розраховував п'ять день прожити, хай він скине картуза і ввічливо,—обов'язково дуже ввічливо,—скаже:

— Данке шен!

*

Далі справа з бруком, з „мостовими“.

Довести харківську сошу до такого стану, як вона в Берліні, тяжкувато, але всетаки можна.

Ми не вимагатимемо від харківського міськгоспу, щоб він це зробив швидко,—дамо йому на це, при його спритності,—років чотириста-п'ятсот!

Але не більше!

Коли він вимагатиме більше, то вже буде бюрократизм і тяганина!

А за чотириста років він мусить це зробити, хоч хай лусне!

Розуміється, що для цього він хай не доручає робити брук морякам.

¹ Дуже велике місто. „О.“

Хай для цього вибирає суходільних людей.
А то буде так, як на вул. Свердлова.
Ви колінсбудь їхали в Харкові Свердловською
вулицею з вокзала.

Помітили, який там брук?

Він іде такими хвилями - валами, як на морі в бурю.
Їдеш автобусом, а тебе так колише, як на гой-
далці

Кажуть, що будував той брук капітан дальньої
плавби, морський вовк, що дуже кохається на мор-
ських хвилях і не боїться морської хвороби.

Для моря, що правда, така „мостова“ безперечно
дуже підходяща, але для Української столиці з її
суходільним населенням трішки замарудна.

Вона дуже оригінальна, але хай би її будівника
колихало вдень і вночі за таку його творчість!

*

Далі.

Візьмімо наші крамниці.

Щоб дорівняти їх до берлинських, треба небагато.
А саме: ціни на крам, виставлений у вітринах,
треба ставити якнайдешевші.

А як хто з покупців заїде в крамницю й вимага-
тиме таку річ, як на вітрині, треба говорити:

Нема! Залишилась одна тільки для вітрини,
але вона не продажна! Є такі самі, трішечки, правда,
не такі, а ліпші, з кращого матеріялу, такого самого
кольору, але дорожші карбованців на десять!

І зразу вивалюють увесь крам перед покупцем,
і говорити, говорити, говорити.

Ошарашений покупець обов'язково купить, не те, що йому треба, не те, по що він прийшов, і запла-
тить грубі гроші.

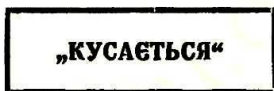
*

Далі.

Упорядкувати слід наших візників.

Наряджати їх у циліндри й лівреї не будемо, хай
так у жіночих старих пальтах і їздять, а от що
треба зробити.

Треба, щоб на конях, котрі кусаються, висіла така
табличка :



Я знаю, що скучно буде тоді нашим візникам
стояти на біржі.

То він стоїть і розважається.

Коли підходить до його кусючої коняки громадя-
нин, він сидить на козлах й усміхається.

Мовляв :

— Підійди - підійди, занудо, вона тібе гризаньот!
Вона тібе покажіть, як близько до коней підходить!

Підійшов громадянин. Кобила вуха прищулила :

— І-і-і-і!

І до пасажира.

А „ванько“!

— Тррр! Та куди ж ти лезіш? Повилазило, што
лошадь строгая? Тррр! Лазять тут, зарази!

.

А взагалі наші харківські візники кращі. Вони веселіші!

Тут, у Берліні, найняти таксі чи візника—справа дуже проста.

От стоїть гурт їх.

Коли ви підходите й сідаєте до котрого з них в екіпаж, то другий, задній чи передній, підбіжить і одчиняє дверці.

Ну, що ж це за робота?

От у нас!

У нас, коли ви наймаєте візника з гурту, то підсакують із кіньми всі! Один одного гатить батоном. І всі вони лавою їдуть на пасажир.

Пасажир, нарешті, вигибаючись як в'юн, усакує до якогонебудь!

Тоді решта — не пускати того візника, з пасажиром!

Б'ють батогами коня, б'ють екіпаж, а як перехрестить котрий батоном по шляпі пасажир, тоді!

— Я звиняюсь, але моя черга! А він, зараза, лізе!

Лясь!

У нас весело!

*

Далі.

Кав'ярень на кожному кроці заводити не треба.

Досить буде, коли ми на кожній вулиці збудуємо по літбудинку ім. В. Блакитного, з бібліотеками хорошими, з концертними залами і з волейболом.

Да... З біліярдом обов'язково, а то що тобі Миша Биковець і Володя Сосюра робитимуть?

— Як з буфетом?

— Обов'язково!

*

Не знаю, що нам робити з Лопанню, щоб хоч трішки зробити її подібною до берлінської Шпрее.

Самих „естественных надобностей“, як видно замало, бо якби від них залежало Лопанське „многоводіє“, то давно б уже і Лопань, і Нетеча, і Харків повиходили б з берегів, і був би тоді не Харків, а Венеція, чи Харкнеція.

Тут одне з двох треба: або Харків перенести на Дніпро, або Дніпро на Харків.

Розробимо відповідного проєкта та подивимось, що краще й дешевше.

Тільки обов'язково треба проєкта, а не так, що спочатку збудуємо, а потім уже за проєкта візьмемось.

*

Шуцманів заводити не треба.

Хай будуть наші міліціонери. Надягати на них касок з орлами не будемо, а по гумовій палиці кожному слід дати.

І як би такі гумові палиці вигадати, щоб міліціонер міг нею так і підсадити „клієнта, коли той виліз з пиварні, щоб клієнт сам „легенькою парою“ поплив до району.

Щоб без пересадок на ваньків і без рукамаханів з відповідними з боку клієнтури висловами.

*

Німецькі „аборти“ для Харкова потрібні, як вода.
Обов'язково побудувати!

І побільше!

Не варт будувати місцевий бюджет на тім, що
„в неукраїнолюбній місці“.

Без цього можна перебути!

Та й як ти його іноді обійдешся без „неукраїнолюбного“
коли на ввесь Харків одне „вказане“, та й те або замк-
нене, або „забарикадоване“ так, що треба бути
добрим спортсменом олімпійцем, щоб усі ті „барикади“
перескакувати!

*

Далі.

Треба негайно розпочати виробляти всяку „чепуху“:
бритви оті, що самі голову одрізують, гребінці,
олівці, пудру, гуми і т. д.

І пустить „авслендерів“ побільше, хай купують та
вивозять усю цю „єрунду“.

*

А взагалі, щоб із Харкова зробити Берлін, треба
робити. Не сидіти й не дивитись на небо, думаючи:
„чому я не сокіл, чому не літаю“, а роби ти, шукаючи
„свою долю“ в себе під носом, а не на небі

У нас тієї „доли“ на чотири Німеччини вистачить,
так ми ж її не бачимо, ми все ще на небо погля-
даємо, повилазило б нам!

*

Гінденбурга на президента вибирати не треба!
Хай залишається Григорій Іванович!

„ЇХНІЙ САНАТОРІЙ“

„Їхній“ санаторій—це, значить, не наш санаторій, а їхній.

Який же він є, цей „їхній“ санаторій?

Давайте зовні...

Санаторій зовні—непоганий. Він на березі прекрасного величезного озера.

Озеро його обхоплює з трьох боків,—виходить, отже, що санаторій на півострові.

Він увесь у зелені. Круг його—садок і парк із віковими деревами...

До його веде чудесна каштанова алея, і каштани ті, величезні, столітні, поспіталися між собою могутніми своїми вітами.

Будинок уквітчаний диким виноградом і трояндами.

Перед санаторієм—квіти.

Півколом він обсаджений плазучими трояндами.

Троянди, як раз цвітуть різнокольоровими махровими квітами, утворюючи якийсь червоно-біло-жовто-рожевий химерний вінок.

Це був колись поміщицький маєток, що його новий хазяїн, лікар, пристосував до санаторія.

І не помилився новий хазяїн: кращого місця для санаторію не вигадаеть.

Ліс, вода, повітря...

Тиша...

Не поганий їхній санаторій зовні.

*

А як насправді — хіба це санаторій?

Подумайте сами.

Чоловіка все таки до півсотні хворих — і один лікар.

А хворі є такі, що потребують спеціальних методів лікування — і водою, і світлом, і електрикою і всякими іншими методами та способами...

І — один лікар.

Громадяни! Санаторій чоловіка на 50 люду — і нема канцелярії!

Я його навіть за санаторій не вважаю.

Нема канцелярії!

Та як же це так?

Я шукав-шукав, як приїхав, канцелярії з написом „Без доклада не заходити“ і не знайшов.

Хотів уже вертати, бо що ж воно, думаю собі, за санаторій такий, коли він не має канцелярії.

І зава канцелярії нема, і діловода нема, і скарбника нема, і друкарниця на машинці не стукає!

Граждане! Душу ви мою помилуйте, завхоза нема!

Ій-богу, нема завхоза!

Величезне, санаторійне господарство, не маленький же ж інвентар (та ще який інвентар!), і ніхто їм не завідує...

Ні завхоза, ні помзавхоза, ні канцелярії в завхоза!

Нічого нема!

А санаторій є!

І, кажуть, що постановкою діла це один з кращих санаторіїв біля Берліна, бо його рекомендують кращі берлінські професори.

Каптенармуса, чи як його, і того нема!

Зава кухнею нема!

Дружина директора санаторія їжу для хворих готує!

Факт!

Неймовірно!

*

Я присусідився якимось до милосердної сестри.

Милосердна сестра не німкеня, а шведка, я так саме не німець, — виходить, отже, що ми земляки, — я її й запитую:

— А де ж ваш, — питаю місцьком?

— Вас іст дас місцьком?

— Місцьком — це таке, вроді, — ну, як вам пояснити — таке, що без нього ніяк не можна. От і в нас, у редакції, є місцьком... І взагалі...

Не розуміє...

Тоді я думаю: дай я її про вищу інстанцію запитую.

— КРК, — говорю, — у вас є?

— Ніхт ферштейн КРК!

— Ах ти,— думаю,—боже мій, невже й КРК нема?

— Ну, а як же ж конфлікти з адміністрацією і взагалі профрух там, засідання і т. д.

Вона слухала-слухала, потім устала й принесла мені склянку молока.

— Дізе? Біте шен!

— Ну, нещасна людина!

Я їй про КРК, а вона мені молоко несе.

Покивав я сумно головою:

— Скільки ж,— сам собі подумав,— з вами тут треба профсоюзної пророботки.

*

Бачу, що і сестра, і покоївка і служниця працюють більше, як по 8 годин.

Питаю:

— Ну, а нагрузка? Чи там надурочні як у вас? Не розуміють.

Нема в них цього.

Узагалі з профробою слабкувато тут.

Нічого! Колись і тут буде.

*

Підійшов я тоді з другого боку до санаторійного життя.

Хворих почав агітувати.

— Товариші! От уже два тижні, як з вами тут лікуюсь, а ми ще ні разу свого лікаря не били.

Здивувались.

— Чого ви дивуетесь? Це ж санаторій?

— Санаторій!

— Що ж це за санаторій такий, що лікар і досі не битий? І не „мативирований“?

— За віщо?

— Як за віщо. А от бачу, вам, наприклад, дають суніці, дають курку, дають он різні пироги з ягодами, а я вже п'ятий день на самому молоці сиджу. Що я не однаково з вами плачу?

— ??

— Так-так. Вас он і в ванни водять, і душі різні вам роблять, і електрикою вас лікують, а мене поклали і нічого мені не роблять.

Прийде та спитає:

— Gut?

І пішов далі.

Що це за ставлення?

Що ви от у моноклях ходите та через годину краватки міняєте, так до вас так, а як у мене один костюм, так мені молоко та лежать? Що це таке?

— Місцькома нема, КРК нема, ящика для скарг ніде не бачу, що ж робити?

Знижують плечима.

— Та ви,— кажу,— плечима не знижуйте, а давайте сьогодні ввечері, отам під берестками, як він з купання йтиме, я на його ковдру накину і почну... А ви допоможіть, бо сам я, мабуть, не подужаю. Та одмолотимо так, що аж крехтатиме,— тоді знатиме, як лікувати...



... „Куди то ви, хер“ ?..

Нічого з моєї агітації не вийшло : не погодилися.
І хай! Самі потім жалкуватимуть, як їх на молоко
посадить.

*

Якось увечері, після десятої, коли вже хворі ля-
гають спати, я через вікно потихеньку лізу в садок.

Чую регіт.

— Куди то ви, хер?

— Як куди? В садок!

— Так чого ж через вікно, хіба дверей нема?

— Так уже ж,— кажу,— десята година!

— Так що ж?

— Як так що ж? У нас по санаторіях після де-
сятої у вікно ліземо, щоб лікар не побачив! А потім
вертаючись до сестри, як вона помітить:— „Се-
стричко, не кажіть же лікареві! Я вам уже... той!“

— Ходіть через двері краще! Як ви сами не хо-
чете зрозуміти, що для вас корисно, а що шкідливо—
ніякими ланцюгами вас у кімнаті не вдержиш!

І з санаторія не викинули!

От чудаки!

*

Взагалі, якийсь такий санаторій не такий, як
у нас!

Усе тобі дозволяють, ніхто на тебе не кричить.
Хочеш лікуватися — лікуйся!

Хочеш дурня валяти — валяй.

„Ш Е Ф“

Власне, це буде „пісня“ не про нашого „шефа“, а про „шефову“ працю.

Але самої праці без шефа, так як і шефа без праці, не можна собі уявити, через те, мабуть, тяжко буде одрізнити, де наш „шеф“, а де його праця.

„Шеф“ наш зветься — доктор медицини, Grabley (Грабляй, доктор).

Він хазяїн нашого санаторія, він нас лікує, крім того, він іще й шеф арцт (головний лікар) усього Заарова-курорта.

Його вважають за досвідченого, тямущого лікаря, з великою практикою і з великою лікарською умілістю.

Говорять, що він був раніше за головного лікаря десь у клініці, але він не любить великого міста, любить землю, любить хазяйство: через те купив собі тут маєток, влаштував санаторій і тепер лікує й хазяйнує.

*

Перша зустріч із шефом.

Під'їхав автобусом до санаторія, чекаю у вестибюлі.

Раптом якось так рвучко й енергійно підходить людина в білому коротенькому халаті. Міцно тисне руку:

— Д-р Grabley!

Здався спочатку молодим дуже.

Потім придивився: великий лоб, черепахові окуляри, широка лисина, молоде обличчя і сиве поза лисиною волосся.

Руки бистрі, певні.

Коротенька балачка. Потім:

— Біте шен!

Бере мою валізу, несе до автомобіля, садовить мене в машину, сам — за шофера — прожогом до вілли:

— Біте шен!

Біля вілли вискакує з авто, за валізу й у віллу на другий поверх.

Привів до кімнати, поправив постіль, кинув оком навкруг:

— Лягайте.

І вже, чую, загула машина назад...

Шефові нашому п'ятдесят літ, або, як кажуть у нас:

— Fünfzig iahrel

Але це абсолютно нічого не значить.

Ій-богу, він буде такий самий, як йому буде й сто літ, або, як у нас кажуть:



„Шеф“.

— Він, мабуть, двожийльний.
Він устає, як іще всі сплять.
Він усе робить сам.
І він усе вміє робити сам.
І ця робота в його, як іграшка, як забавка.

*

До 10 год. ранку він уже скупався в озері (ні холод, ні дощ—тут ніякої ролі не грають), обійшов хворих у санаторії, поснідав, обійшов хазяйство, подивився, як снідають хворі.

О 10 год. він уже в машині за шофера.

Точно.

І вже реве його „Бенц“—скликає хворих, що він їх везе до Moor — Bad'у—купати, електризувати і т. д.

Крім того, він же ж директор.

Там він приймає хворих, там він лікує хворих.

Він везе.

Але як він везе?!

Коли сидиш поруч його, в передку,— очі заплющуєш.

В його кепка на бакир (я ніколи його не бачив у шляпі) козирьок—набік.

Він править машиною одною лівою рукою.

Сигналів ніяких. Він пролітає повз вози, як вітер...

Своїм „Бенцом“ він врізається у суточки поміж возами на дорозі так, що думаєш, що полетять к чортам і вози, і Бенц, а сам летітимеш кулею понад усіма дубами, понад високими соснами.

А він лівою рукою стерно крутне, машину виправить, подивиться на вас і усміхнеться.

На крутих віражах чіпляєшся за його, за дверці, за сусіда, бо, їй-бо, здається, що своєю власною персоною переб'єш стовбур придорожного берестка.

*

Я спитав колись у сестри, скільки часу треба їхати автом до Берліна.

2½-3 години,— вона каже. А д-р Grabley їде годину, а найбільше годину з чвертю.

*

О першій годині він мчить назад.

Обід.

Подивився, як їдять хворі, пообідав сам, обійшов хазяйство і о третій уже летить знову Бендом до Баду (це кілометрів 3-5 від санаторія) на вечірне приймання хворих.

О четвертій мчить назад.

Ви думаете, що він удень одпочиває?

Ніколи в світі.

Завжди в його робота.

Ось ви його бачите, в якомусь „морському“ картузі.

Летить кудись автом.

Прилетів назад, тягне на плечах до озера пудів зо три бензини.

Лаштує моторового човна.

Уже він моряк.

Уже літає мотором по озеру, а потім подався кудись на острів і тягне мотором баржу з сіном.

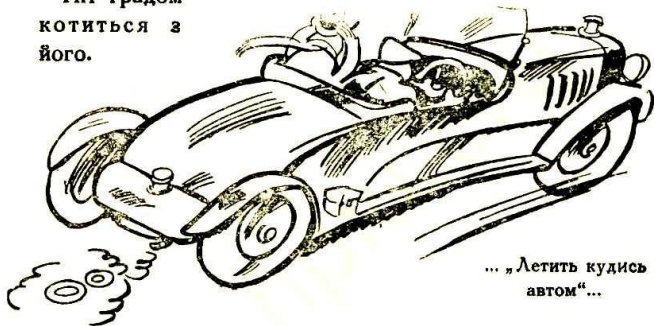
І командує, як капітан.

Привіз сіно, полетів мотором на той берег—одвідати хворого.

Прилітає.

Мие човна, витирає його, заводить у „док“.

Піт градом
котиться з
його.



... „Летить кудись
автом“...

Дивиться на вас, усміхається й говорить:
— Як багато треба робити, щоб на кусок хліба заробити.

*

Побіг.

Через п'ятнадцять-двадцять хвилин уже на ньому чобітки з острогами, якась жокейська куртка.

Вже він верхи на коні гарцює.

За ним їде теж верхи докторша, а за ними ціла зграя собакат: англійський дог, вовк, пудель, і дві таксі.

Через годину їдуть уже назад.



... Біжить... Чистити озеро...

Сплигнув з коня, оббіг стайні, коровник, і вже біга з садівником по садку та по городі, щось там дивиться, щось підкопує, викопує, розпоряджається.

Не встигли ви сісти вечеряти, вже його лисина в дверях:

— Мале цайт.¹

¹ Вітання під час Третього німецького.



... Нашому шефові 50 літ...

СЕЛО НІМЕЦЬКЕ

Нічого, я тут, у Німеччині, братця, не допойму: чи оце біля мене село, чи не село?

Дворів може з двадцятєро, над озером.

Хазяї, безперечно, хліборобствують, бо, бачу, їздять з плугами, на поле, возять сіно, їздять вело сипедами з косами, з граблями. Дівчата кудись їздять з сапачками.

Очевидно, як не справжнє німецьке село, то присілок, чи що.

Я не знаю, чи буде життя в цьому присілку типовим узагалі для селянського німецького життя, через те боюсь узагальнювати його.

А так, коли хочете, розкажу, що воно тут робиться.

Живуть тихо Ні пісень дівочьких не чути, ні паубоцьких висвистів.

Воріт, вимазаних дьогтем, не бачив, хоч дівчата в кожному дворі такі, що вже пора б ворота помастити.

Пришліть мазницю дьогтю, я їм покажу, як у нас, на Вкраїні, парубкують.

Є дві пиварні, з столиками в садочках. Місцевих помильців я в тих пиварнях не бачу, держать ті пиварні

хазяї спеціально для приїжджих із Берліна гостей, бо на озеро, на наше, неділями й святами сила народу з'їжджається

Розпитувався, де самогон тут гонять.

Не гонять.

Що ж ви тоді за село, за таке?! — кажу їм.

Жінки весь час пораються на вгородах: полять.

Сільради нема.

Кооператива так само нема.

Є одна бакалійна крамничка „Materialwaren“, як значиться на вівісці.

В крамниці можна дістати чого хочете, аж до дорогих вин і лікерів.

Крамниця чиста, крам свіжий, добрий.

Мануфактури в крамниці нема.

Біля крамниці, хоч там є і пиво й горілка, бійки ще не було ні разу.

Чоловіки, видко, багато працюють.

Взагалі, по хазяйству.

Усі вони з сигарами в зубах і в якихось таких черевиках, без задників і на деревляній підошві.

Їде на велосипеді, а черевик тільки —

— Хляп! Хляп!

А на велосипедах геть чисто всі.

Ну, така, іноді, бабуса їде на велосипеді, що не знаєш, як вона на його видралась.

А то бачиш іще таке.

Хлопчисько, років так йому 5-6, на маминому велосипеді котить.



... „А на велосипедах геть чисто всі“...

Воно ж, пацаня, ще сідла не дістане, а їде на самих педалях.

Велосипед більший за його вдесятеро. Нічого — де. Аж крекче та їде.

Коров ніде не бачиш. Хоч видко, що корови є,
бо молоко возять.

Коров не пасуть і коней не пасуть.

Коні добрі, стрижені, вичищені й вимиті.

Їздять повагом, здебільша ходою, іноді підтюп-
цем і ніколи швидко.

Не бачив також, щоб летів якийсь хазяїн вскач, сто-
ячи на гарбі й реп'ячи коні навільником по клубах.

*

Пасуть вівці й кози. Пасуть хлопчак. Вівці—
такі ж таки вівці, як і в нас, здебільша мерини.

І кози такі, як і в нас.

І цап такий самий, як і в нас.

І німці ще не придумали цапа доїти. Цап і тут не
доїться,

Мекають вівці й кози по німецькому.

У нас так:

— М м-м-м е !

А в них цап і баран мекають:

— Дер-м-м-м-е !

Вівці й кози:

— Ді м-м-м-е !

Козенята:

— Дас м-м-м-е !

Пастушки не матюкаються й не просять :

— Дядьку! Дайте закурить!

А при зустрічі завжди кажуть!

— Guten Tag !

*

Огороди й садки дуже добрі.

Чисті, викохані.

Нема дощу — щовечора поливають і садок і город.

Для того є спеціальні „пожежні“ кишки.

Ясно, звичайно, що в кожному дворі не колодязь, а водогін.

А то ще й так буває.

Невеличкий клаптик біля городу левадки, сіножаті, і от бачу, що, так в тиждень раз, хазяїн поливає його чимось із бочки. Просто коня запрягає в бочку і їздить тою левадкою кружка, а з бочки щось віялом таким виливається.

Розпитуюсь.

Виявляється, що в ту бочку він збирає з-під худоби сечу, а потім тією сечею поливає леваду.

Он воно як!

*

Неділями жінки не ськаються, лежачи на призьбі чи під грушею.

Не видно також, щоб якась мати гналася улицею з дрючком або з віником за хлопцем чи за дівчиною.

Чорти тут усі в озері спокійно живуть, бо не чуть, щоб хтось їх непокоїв, посилаючи заразом по стонадцять штук у печінку, в душу й у голову.

Біля пиварень не то що бійка, а й матюків не чуть.

До того сумно, що просто, хоч сам ходи та матюкайся.

*

Щодо аліментів, так саме щось не чуть.

Хлопці всі такі веселі ходять, що аліментів, видно, не платять.

*

Я ж знаю, що ви зараз запитаєте ехидно:

— А самооподаткування там є? Ото ти нам скажи!

Є! Є „самооподаткування“.

Бо неписьменність тут ліквідовано ще тридцять літ тому.

Ще 1898 року був тут останній неграмотний!

І в кожному селі є школа.

Та не одна.

А так: в одній учаться, а друга в запасі стоїть.

І містки всі цілі... і дороги путні.

*

Отак і живемо!

Тихо живемо.

А оце три дні тому, дивлюсь, біля моєї хати на майданчику, над озером, дві якісь великі хури зупинилось.

Дивився я на ті хури і ніяк не міг догадатись, що воно таке там навантажено.

Пішов до лікаря, години за дві вертаюсь, а вже біля мене карусель стоїть.

Така ж самісінька, як і в Козельщині на ярмарку.

Коні дерев'яні, свині дерев'яні, гусаки, крісла.
Цяцьки кругом висять.

І тільки й того, що електрику зразу від стовба
до каруселі провели.

Ну, думаю, наша бере! Це наша карусель!

Я ж собі думав: невже ж німці, такий культурний
народ,—і на каруселі!

Мені так гадалося, що німецькі діти тільки й ду-
мають, що про репарації та про плян Довса!

Нічого подібного!

Як заграла ввечері катеринка, як поназбігалось
дітлахів, як комашні!

Крутяться, аж поки баки їм позабиває.

А карусельщик хитріший од наших.

Наші так наймають хлопців, щоб крутили карусель,
а цей білу кобилу для цього пристроїв.

Кобильчина біга в середині й карусель крутить.

І така, — вам, — скажу, розумна кобильчина, — як
тільки дзвоник задзвонить починати — вона і біжить;
як задзвонить припиняти — вона стає.

Третій день уже карусель крутиться. Години до
12 ночі не вгаває.

То крутились діти, а це вже й дорослі пішли.

Старі діди вертяться.

Спочатку мені подобалось.

Сидиш, заплющиш очі й думаєш, що ти в Козель-
щині на ярмарку.

А катеринка ще візьме та й засмалить „Стеньку
Разіна“.

А це вже набридло.

Та ще сьогодні цілий вечір не „Разіна“ грає,
а якоїсь нудної й голосної.

Отакої:

--- Ой, ра - ра - ра п - у - у.

--- Ой, ра - ра - ра п - у - у.

Правда, поганий мотив!

Аж в ухах лящить!

Ну, не дає писати ніяк.

Крапка.

БЕРЛІН УВЕЧЕРІ

Чим одріжняється вечір од дня?

Ну, хоч у Харкові, чи що?

Тим, що вдень видко, а вночі темно.

Тим, що Харківський Комуногосп увечері не світить, а вдень читає в газетах:

— Та коли ж на робітничих околицях світло буде?

У Берліні цим ви вечора від дня не відріжните.

Тут — однаково.

І вдень і вночі видно.

Хіба тільки, що вночі видніше, як удень!

Удень, все таки, бувають хмари, чи що, а вночі ніяка хмара Берліна захмарити не може!

„Турчанка“¹ в Берліні справно працює.

Я вже розпитувався тут у знайомих:

— Де ви, — питаю, — для Берліна таку „турчанку“ знайшли, що вона весь час світить?

— Е, — кажуть, — ізнайшли!

— Так може б ви й мені адресу сказали, — я б поїхав додому та розказав би Харківському Комуногоспові, хай би, може, й він собі таку купив.

¹ Хто не знає про „Турчанку“ — спитайте в харків'ян. Це одна в світі. Як у Римі римська папа, так у харкові — „турчанка“.

Не дали адреси. Кажуть, що без „турчанки“ в Харкові сумно буде жити. І нічого буде „Вечер-
нему Радио“ писать.

*

Хароша „турчанка“ в Берліні
Ну, як би вам, щоб зрозуміліше?
Ну,—„видко, хоч голки збирай“.
Далі ви вже сами додасте:
„— Вийди, кохана, і т. д... й т. д...“
Це для фолкльору.

.....
Електрика горить, так уже горить!
Та якими тільки, якими кольорами вона не
горить!

І синіми, і фіялковими, і білими, і жовтими, і чер-
воними!

Та всіма, одне слово —

І все це відбивається в асфальті.

І дивишся вздовж улиці — так вся вулиця ніби
якийся різнобарвний сніп із проміння!

А авто, автобуси, мотоцикли — прожекторами її
оперізують.

Ідеш у якомусь огняному хаосі!

Найбільше, що до світляного крику, надсаджується
реклама!

Чого тільки та реклама не доходить у своїх ви-
тівках, щоб звернути на себе увагу, щоб її помітили.

То тобі якийся будинок горить увесь синім.

Момент — він уже червоний!

Далі — він зелений.

І все це мигтить „сміється, перегулюється“.

Там — горить чобіт!

Там — ковбаса!

Там — авто!

Ось бачиш загорілась на даху величезна пляшка!

За нею — бокал...

З пляшки в бокал ллється електричне вино!

З бокалу вискакує електрична піна.

Це — рекляма шампанського!

Раптом усе гасне! А потім знову...

І так цілу ніч!

Єсть улиці, що, буквально, якесь пожарище!

Да, влітає в копійчку торговельним фірмам
реклама.

*

Вулиці ввечері повнісінькі.

Кафе — аж через вінця.

Але не шаландатимемося по вулицях, не сидітимемо в кафе, бо ми вже там були, та й нас абсолютно не цікавить оте жіноцтво, що „продається з публічного торгу“.

Ходім у кіно!

Кіно — „на ять“.

Ну, ясно, що величезні залі (є, правда, і кіно — маленькі, наче курник. Тут короткометражні картини демонструється), ну ясно, що шикарні фойє, симфонічні оркестри і т. д.

Потрапили як раз на „інтересний“ фільм з радянського життя, американського виробу.

Я незнаю, чи нейшло воно в нас (у нас усе може бути) у всякім разі десь у себе я бачив фото з цього фільма.

Знаєте, бурлаки на Волзі баржу тягнуть, отаман такий обідрано-кучерявий з обличчям Аполоновим. Князь, князівна. Початок революції. Отаман робиться повстанським командиром (ну, ясно ж — більшовицьким), розгром маєтка, зустріч отамана з князівною.

Ви ж уже догадались, що роман, що любов, що отаман врятовує князівну і т. д.

Отака, одне слово, „хріновина з морковиною“.

У що ж тільки понаряжали американці тих повстанців?!

А морди!

Має успіх фільм!

Ну, як же ж: „більшовиків“ показують!

Іде ця картина в супроводі і оркестри й хору.

Хор у відповідних місцях співає „Дубінушку“.

Співає по-руському.

Очевидно, емігранти.

І треба вам знати, що „Дубінушка“ — популярна в Берліні пісня.

Я в санаторії її чув.

Співали її люди, що навряд чи їм колинебудь доводилось тягати баржі.

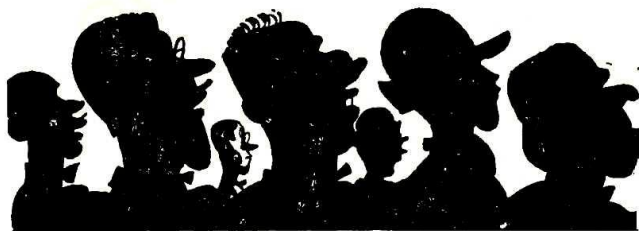
Може хіба доведеться?

А так — кіно, як узагалі кіно!

Чогось такого „сенсаційного“ в кіно не чують.

Іде „Анна Кареніна“ в одному з кіно. Я — не бачив.

Та їздить по Берліну, — кажуть, — Мозжухін у своєму шикарррному авті.



... „Інтересний“ фільм з радянського життя...

Оце й усі кіно-новини!

Що добре — то це і велика і свіжа завжди кіно-хроніка: де, разом із цікавими подіями, демонструють і природниче життя.

Життя комах, звірів, птиць.

Це — дуже цікаво.

ВУФКУ! Guten tag! Як у нас говорять!

*

Ходімте тепер у театр!

Тепер же, як ви знаєте, в театрі не сезон!

Працює, здається, опера та театр Рейнгарда.

Ходім до Рейнгарда, бо в оперу спізнились.

Тільки беріть грубі гроші, щоб потрапити в театр.

Тут абонементної системи немає, контромарок не дають, а перше місце коштує не більше й не менше як 30 марок (15 крб.).

Поганенькі в нас місця були, на останньому ярусі, а й то щось по 7¹/₂ марок чи що заплатили.

Так, що тут по театрах не розгуляєшся.

Тут таке „мистецтво — трудящим“, що сильно почувується той трудящий, як у театрі побуває.

Днів з чотири на картоплі сидітиме.

В театрі йде щодня п'єса „Артисти“ американського (здається) автора, з доробленим текстом Йосипа Димова.

Постановка — Рейнгарда.

П'єса, як уже й назва показує, з життя артистів.

Звичайна собі комедія (трішки з „трагі“ спереду), з дотепним (кажуть) текстом.

Сцена—на сцені. Артистичний „кабачок“ і т. д. і т. д.
Грають прекрасно.

Головну роль виконує кол. артист Московського камерного театру Соколов.

Теж грає чудесно. Фахівці тільки кажуть, що мова його німецька ще й досі шкутильгає, за що його полаює весь час німецька преса.

Але Соколова вважається за крупну фігуру театрального Берліну.

Виконання, та й сама постановка — реалістичні.

Театралізовані, звичайні, але нічого карколомного нема.

Прекрасні, з боку оформлення, сцени — „сцени на сцені“.

Повна ілюзія.

Але все це, при технічних можливостях театру, не так уже й мудро.

В Манилівському сельбуді навряд чи Рейнгард міг би поставити так „Артистів“.

Одкидати, розуміється, не можна великої режисерської роботи, але щоб в „Артистах“ було вхоплено „бога за бороду“ — ні!

Хароший, навіть прекрасний спектакль.

Але й у „Березолі“ є хороші, навіть прекрасні, спектаклі.

Можливості Харківського театру (технічні) „трішки“ гірші, як берлінського, проте, спектаклі є хороші, і навіть прекрасні.

Хоч „Березіль“ не має змоги для одної п'єси запросити цілу труп негрів (джаз - банд), а Рейнгард може.

Так що. Про що, пак, я?
Ага, я про „Берлін увечері“.

*

З театра куди ж?
Може в „Скалу“ хочете?

Давайте вже за одним рипом і в „Скалу“ зайдемо.
„Скала“—це театр-вар'єте

Там — окремі естрадні номери: фізкультурні, гімнастичні, балетні, окремі комічні антре, ексцентрики і т. д.

Величезний театр.

Грошей так саме треба брати не мало, бо квитки дорогі.

Ну, в „Скалі“ вже, безперечно, всі „світові“ номери.

Там уже, коли „трапеція“ так уже — справді трапеція.

Якось — „трапеціантка“ показує свою вмілість. Я не спец у цій справі і не можу назвати всіх її фігур, але це було щось неймовірне. Чим вона там на тій трапеції держиться, як вона держиться. Очевидно, духом святим. І все це під „куполом“ і без сітки. Страхолюдні номери.

Прекрасні коміки - ексцентрики.

Акробати з такими головоломними вибриками, що очі заплющуюєш, як дивишся.

А особливо інтересний балет.

Власне — пародія на балет.

Прекрасні танцюристки пародіювали цілу трупу циркових коней, одягнені „під коні“, з отим дресирувальником, на прочуд гарно й дотепно вони виконали цей балет.

Робота чітка, філігранна.

*

Вийшли з „Скали“.

Куди тепер?

Ходімте додому, а то й так уже находилися.

.

А електрика горить. А електрика сяє.

А шампанське електричне одно наливається та шумує.

Ну, як його не випить?

І п'ють, кому можна пить!

З М І С Т

	Стор.
Як із Харкова зробити Берлін	3
„Іхній санаторій“	11
„Шеф“	18
Село німецьке	25
Берлін увечері	33

ВСЕУКРАЇНСЬКА КООПЕРАТИВНА КНИГОПРОГОВА І ТА ВІДАННЯ СПІЛКА



КНИГОСПІЛКА

ХАРКІВ ГОРЬКОМІСЬКИЙ ПРЧ 2 ТЕЛЕФОН 4397

ДЕШЕВА БІБЛІОТЕКА КРАСНОГО ПИСЬМЕНСТВА

- Бунін І.—Добродій із Сан-Франсіска. Оповідання.
Ст. 32, ц. 10 к.
- Гоголь М.—Ніч проти різдва. Оповідання. 3 ма-
люнками. Ст. 12, ц. 8 к.
- Гоголь М.—„Зачароване місце“—Оповідання. 3 ма-
люнками. Ст. 12, ц. 8 к.
- Гоголь М.—Страшна помста. Оповідання. 3 ма-
люнками, переклад А. Харченка. Ст. 49, ц. 15 к.
- Гоголь М.—„Майська ніч“ Оповідання. 3 ма-
люнками. Ст. 35, ц. 15 к.
- Гоголь М.—Загублена грамота. Оповідання. 3 ма-
люнками, переклад А. Ніковського. Ст. 18, ц. 10 к.
- Гоголь М.—„Ніч проти Івана Купайла“ Оповідання.
3 малюнками. Ст. 22, ц. 10 к.
- Гоголь М.—„Сорочинський ярмарок“ Оповідання.
3 малюнками. Ст. 37, ц. 15 к.
- Гоголь М.—„Шпонька та їхня тітонька“ Опові-
дання. За гравюрою Касіяна. Ст. 30, . . . ц. 12 к.
- Горький М. Бабуня та дідусь. Оповідання . . .

СУЧАСНА ГРУЗИНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

- Джавахвішвілі—Два сини Оповідання. Ст. 32, . . . ц. 10 к.
Лордкипанідзе—Зайві люди. Роман Ст. 103, . . . ц. 40 к.
Метревалі—Більшовик. Оповідання. Ст. 37, . . . ц. 10 к.
Надірадзе—Гаспар. Оповідання Ст. 31, ц. 10 к.
Татишвілі—Прачка. Оповідання Ст. 37, ц. 10 к.

СУЧАСНА ЄВРЕЙСЬКА ЛІТЕРАТУРА

- Альбертон—Біро-Біджан
Альбертон—В шахті
Волькенштейн—1905
Гільдін—Криниця
Говштейн—Предмestьє
Даніель—На порозі
Даніель—Рахміль—нічний сторож
Даніель—Юрій Шемелевич
Квітко—У порту. Оповідання
Квітко—Лям і Петрик
Орлянд—Греблі. Роман

Книжки, проти яких ціни не зазначено, ще дру-
куються, але незабаром виходять з друку.

ЗАМОВЛЕННЯ НАДСИЛАЙТЕ НА АДРЕСИ:

Правління Книгоспілки—Харків, Горятинівський пров. 2.
Філії Книгоспілки—Київ, ул. Воровського Ч. 48.
Дніпропетровське, просп. К. Маркса, 103



Ціна 15 коп.



ЗАМОВЛЕННЯ НАДСИЛАЙТЕ НА АДРЕСИ:

ПРАВЛІННЯ КНИГОСПІЛКИ—Харків, Горькінівський пр. № 2.

ФІЛІЇ КНИГОСПІЛКИ—Київ, вул. Воровського № 48.

Дніпропетровське, просп. К. Маркса, 103.